

РІЗДВЯНІ ІСТОРІЇ

Categories : [Історії, притчі](#)

Date : 21/12/2011

ХАТИНКА НА КРАЮ ВУЛИЦІ

Олеся поверталася додому зі школи. Сьогодні був останній навчальний день у цьому семестрі. Увечері для дітей влаштують новорічне свято. Але вона на нього не піде – за давню простуду їй добряче дошкуляла, і єдине, про що дівчина зараз мріяла – це гарячий чай із медом і тепла ковдра. Ковдру з овечої вовни для неї пошила бабуся, коли ще була жива. Це була майже єдина пам'ятка, не враховуючи декількох світлин, яка залишилася в Олесі від неї. Оскільки Олеся була сиротою, бабуся її виховувала сама, а кілька років тому померла і вона...

Удома дівчину ніхто не чекав, і поспішати було нікуди – все одно доведеться на самотині пересидіти всі свята та довгі зимові канікули – але Олесі чомусь дуже хотілося додому. Відпочити від шуму, гаму шкільних коридорів, від учнівських зошитів і своєї червоної ручки, від пронизливого звуку дзвоника і... від тих зверхніх поглядів. Зверхньо на Олесю дивилися всі – починаючи від директорки та вчительок і закінчуючи модницями зі старших класів.

Олеся була чудовим педагогом і безмежно любила свою роботу. Проте вона була бідною і мала обмаль одягу – а такого в провінційній школі не пробачали. І учениці, й учительки одна наперед одної викупували модні вбрання і хизувалися ними, пихато проходжаючись по коридорах на перервах.

Олеся ж мала дві добротних, але достатньо зношених, поторсаних кофтини, дві спідниці та старенькі підтоптані черевички. Усе було чистим і акуратним, але віддавало позаторішньою (чи тільки позаторішньою?!) модою, провінційністю (а в глибинці ж так ненавидять власну провінційність і не сприймають її у комусь, намагаючись бути нібито непричетними до «сільських манер» і убогством.

Олеся і сама була не проти оновити свій скромний гардероб, проте всі заощадження змушена була віддавати банку – дівчина сплачувала кредит за хатинку, яку придбала у райцентрі: одних тільки грошей від проданої глинянки з обійстям у селі не вистачило.

Дужче закутавшись у теплий в'язаний шарф, Олеся зупинилася біля гарно прикрашеної новорічної вітрини. Крихітна, яскраво вбрана ялиночка, веселий Дід Мороз із червоною торбою за плечима, вата замість снігу, кольорові блималки... Свято було так близько, воно було таким радісним. А Олеся і не помічала раніше.

За горою атестаційних робіт і зошитів із контрольними дівчина й забула, що скоро Різдво. А колись, коли бабуся ще була жива, вона ж так ретельно до нього готувалася! Генеральне прибирання, кутя і ще одинадцять страв – страв обов'язково мало бути дванадцять, як апостолів; піст до першої зірки на Святвечір... Ялинка, та бодай одна хвойна гілка й пару саморобних прикрас, ну і ще якась цукерка та горішок на ниточках... Ой, як давно то було...

На останнє бабусине Різдво Олеся спекла мандариновий пляцок, щоби потішити бабусю – і та тішилася, ой як тішилася!!! А цьогоріч Олеся навіть ялинки не вбирала...

Її пройняло тремтіння, по плечах забігали мурашки. Голова закрутилася. Застуда знову давала про себе знати. І все ж, дівчина твердо вирішила, що це Різдво вона святкуватиме по-справжньому. А для цього горнятка чаю з медом було недостатньо.

Олеся впевнено зайшла до магазину зі святковою вітриною. Чого там тільки не було! Але дівчина швидко відшукала відділ, де продавалися малесенькі штучні ялиночки, придбала одну, до неї ще плетену зірочку, золотистий бант і червоненький дощик. Вона аж сама здивувалася, коли продавщиця попросила у неї всього лише тридцять гривень за все – Олеся завжди думала, що ці святкові атрибути коштують значно більше.

Задоволена зі своїх покупок, Олеся поспішила до продуктового відділу, придбала все необхідне для мандаринового пляцка, куті, та і ще дечого: якщо вже святкувати, то святкувати.

А тоді поспішила на другий поверх магазину: там продавали дорогі трав'яні та квіткові чаї – звідти завжди так спокусливо пахло! Чомусь Олеся купила дві баночки, закоркованих дерев'яними чопами. Для одної з них вона придбала красиву подарункову обгортку – а може-таки доведеться комусь на це Різдво справити подарунок... Бо ж завжди так: коли тільки є дар, то завжди знайдеться, кому його віддати.

Радісна, дівчина поквапилася додому. Навіть незважаючи на те, що температура піднялась і Олеся морозило, ішлося їй якось по-особливому легко.

Вона роздивлялася хати на вулиці, оглядала, як господарі прибрали свої оселі до свят. Хтось поставив перед домом ялинку, хтось повісив під дахом Діда Мороза, який ніби намагався

добратися непоміченим до комина, щоби через нього потрапити до дитячої кімнати і розкласти малюкам під подушки подарунки в барвистих обгортках. А хтось розвішав миготливі гірлянди. Олесі ж її крихітна ялиночка здавалася найсвятотнішою, найгарнішою.

Одна тільки хатинка на краю вулиці – за нею уже починався луг, а за лугом – ліс, – стояла неприбрана, смутна. Навколо неї були стосами поскладані дрова. Видно, газ сюди не підводили. Тому дрова використовувалися не лише для того, щоб опалювати взимку хату, але й щоби втримувати те тепло: так само колись вони з бабусею обкладали свою глинянку кукурудзинням.

До горла підступив клубок. Щось таке віддалено рідне було в тій хаті.

Олеся мимоволі зупинилася. Пильніше оглянула хатинку. На дровах, підігнувши під себе пухнасті лапки, спали два котики. На прив'язі сидів кудлатий песик.

Вхідні двері заскрипіли, і з хати вийшла старенька жіночка з відром у руці. Голова замотана в хустку, ноги взуті в старі, замащені валянки. Такий самий брудний фартушок. Зморщене обличчя, зашкарублі руки. Жінка помітила Олеся і усміхнулася їй.

- Холодно сьогодні, правда? Такий вітер колючий. Аж надвір не хочеться виходити.

Олеся усміхнулася у відповідь.

- Дуже холодно...

Подув пронизливий вітер, посипав дрібний сніжок. Олеся знову усміхнулася до жінки, закуталася в шарфик і звернула на свою вулицю.

Дівчина вже знала, для кого призначався чай у подарунковій обгортці. На Святвечір вона обов'язково завітає сюди, у хатинку на краю вулиці.

Олеся вже майже очуняла зі своєї застуди. Із самого ранку вона поряdkувала на кухні. Запах печеного пляцка лоскотав ніс, до нього додавався аромат тертого маку – Олеся терла його в старій глиняній макітрі дерев'яним макогоном, який за традицією не облизувала – щоби чоловік, боронь Боже, не попався лисий. На столі стояли в горнятках родзинки, налуцнені горішки. У каструлях і мисках ховалися інші інгредієнти і напівготові страви...

Хата блищала чистотою, ялиночка красувалася в Олесиній спальні, на ній висіли горішки і шоколадні цукерки, прив'язані за ниточки.

Коли все було готове, а на небі займалася перша зоря, Олеся одягла своє нове синє плаття – вона таки наважилася купити собі обновку на свята. Загорнувши кутю в горщику в свій в'язаний шарф, дівчина поклала її в кошик до решти подарунків, тепло одяглася і поспішила надвір.

Мороз пощипував щоки, сніжинки сідали на лице. Олеся добігла до вбогої хатинки і постукала. Через віконниці не пробивалося світло, та й собаки надворі не було.

- Невже нікого немає? – з острахом і передчуттям гіркого розчарування подумала дівчина.

Але за дверима почулося шаркання, хтось тремтячим голосом кволо проказав:

- Іду, іду...

Двері прочинилася, та ж сама жіночка намагалася роздивитися несподівану гостю. Вона втерла фартухом – цього разу чистим – сльози з очей і запитала:

- Ви когось шукаєте?

Олеся переступила з ноги на ногу і відповіла, усміхаючись:

- Вас. Я прийшла до Вас у гості. Бо теж не маю з ким зустрічати Святвечір, як і Ви, здається. Я Вам не заваджую?

Жінка цього разу не стрималася і від несподіванки заплакала, вже не втираючи сльози фартушком. Але щоби не налякати таку дорогу гостю, потягнула її за рукав до хати. Біла пухнаста кицька підбігла до господарки, високо задерши хвоста, і потерлася до її ніг. Із кухні задріботів собака і пометляв хвостом, вітаючи гостю. Інша кицька тим часом вискочила на стіл і намагалася поцупити з нього скромну вечерю.

- Ич, яка! – гукнула господиня, зганяючи її рукою. Вона нашвидкуруч втерла для певності стола і приставила другого стільця, запопадливо протерши і його.

Олеся засміялася – так ця жіночка нагадала їй бабусю, а хитра кицька - їхнього сільського кота Василька. Вона швиденько розставила на столі свої дарунки, поки баба Марта – так господиня представилася – заходилася коло чайника.

...Ще ніколи в Олесі не було такого щасливого Різдва з того часу, як померла її бабуса, а в цієї самотньої жінки – баби Марти – й поготів. Вони цілий вечір весело розмовляли, співали колядок, прихвалювали вечерю, ділилися спогадами.

На прощання Олеся поцілувала бабу Марту в зморщену щоку, а та, плеснувши себе по чолі, поспішила кудись у хату.

- Почекай, дитино, почекай, - уже звідтіля гукала вона.

Олеся взяла на руки кицьку й присіла в коридорі. Уже за декілька хвилин баба Марта швидко крокувала до неї, розмахуючи рукою. У руці щось було.

- Це тобі, дитино, - жіночка розтулила долоню: у ній лежала прекрасна нитка бірюзи, - у тебе такі чудові блакитні очі! Тобі пасуватиме. А як одягнеш намисто до цього плаття – о-о-о! То всі парубки будуть твої, - засміялася старенька.

Цього разу сльози заблискотіли в Олесиних очах.

- Бабусю Марто, а Ви ж прийдете завтра до мене, святкувати Різдво? У мене є красива ялинка...

- Як би то я не прийшла? Певно, що прийду. Тільки ти зайди за мною, бо я сама боюся заблудити.

Олеся знову нахилилася до старої і обійняла її.

- Христос народився, - ледь чутно прошепотіла вона.

- Славите Його, - ще тихіше відповіла баба Марта, ховаючи заплакані очі.

Надійка Гербіш

ЛЯЛЬКА ВІД ІСУСА

Коли ти ростеш у неповній сім'ї, то вчишся довіряти Богові з дитинства. Вчишся знаходити приводи для радості у всьому. Вчишся робити щось таке, щоби на втомленому матусиному обличчі яскрава усмішка.

А ще вчишся адресувати свої подарункові мрії не Діду Морозу і не Миколаю – ти в них не віриш, бо не раз уже заставала матусю за підкладанням подарунків під подушку, та й крім того, у неповній сім'ї ти швидко стаєш великою дівчинкою, усе розумієш, - ти адресуєш їх Ісусові. І свято віриш, що коли треба, Він пришле тобі навіть мудреців зі Сходу з дарунками. (Бо коли ви з мамою зупиняєте попутні машини, щоби добратися з села додому, але ніхто не хоче зупинитися навіть у лютий мороз, мама завжди тобі каже, що якщо через п'ять хвилин не приїде автомобіль, Бог пришле за вами літака – і ти вже дивишся лише в небо, але тут раптом ваш літак опереджає якась машина... Ти добре знаєш, як сильно про тебе дбає Бог).

А ще, коли ти ростеш у неповній сім'ї, то дуже швидко вчишся жертвувати. Ти з легкістю віддаєш останню гривню, яку дідусь подарував тобі минулого тижня, тітці Марусі на таблетки від тиску. А варто Оленці чи Сашку сказати, яка в тебе красива іграшка, як вони спокійнісінько можуть забрати її собі. Мама часто розповідає тобі історію, як Ісус залишив усі переваги життя на небесах і спустився до людей на землю, у бідні яселка. Мама каже, що Він почувався дуже щасливим навіть у бідності – бо найприємніше для Нього – дарувати радість іншим.

Ти мрієш про багато красивих речей – і для матусі, і для дідуса, і для тітки Марусі. А ще ти мрієш про красиву ляльку. Ти чудово знаєш, як добре їй буде в тебе. Ти будеш берегти її і любити. І розповідати цікаві історії перед сном.

Але ти не просиш, ні. Ти просто мрієш. І бавишся старою, зношеною, крихтливою лялечкою. Мама каже, що в доньки її подружки немає навіть такої. І ти цілуєш свою маленьку подругу в чоло, загортаєш її в подарунковий папір – ти зберігаєш обгортки з усіх подарунків – і даруєш донечці маминої подружки.

- Ісусику, - шепочеш ти тихесенько ввечері, склавши в темноті ручки, - я знаю, мій подаруночок дуже скромний, але я зробила його в Твоє Ім'я. Думаю, я не зможу більше нічого подарувати Тобі на день народження. Прийми, будь ласка, цю мою дрібну пожертву. – І солодко засинаєш.

А потім приходить Новий рік. Світ живе в очікуванні Різдва. Ви з матусею самі вирізаєте прикраси на ялинку, прикрашаєте свою кімнату в гуртожитку, співаєте упівголоса, щоб не розбудити немовля через стінку, йдете на загальну кухню, щоби щось приготувати. Хоча там і по-особливому людно й тісно, ви радісно смієтеся і розповідаєте всім цікаві різдвяні історії. Ти їх знаєш багато – мама тобі розповідає їх цілу зиму, щовечора.

Ти готуєш привітальні листівки. Ви йдете з мамою до пошти, щоби вкинути листи та листівки, а заодно забігаєте в засніжений парк і ліпите сніговичка. Потім граєте в сніжки. У мами такий різдвяний сміх! Він звучить так, як тисячі срібних дзвіночків. І які в неї рум'яні щоки і блискітки в очах!

Ти знаєш, як мама мріяла поїхати на різдвяні свята до села, але ви залишилися, бо мамі треба працювати. Ти обіцяєш собі нічим її не сердити, а влаштувати справжнє свято вдома. Якщо тобі вдасться зробити так, щоби цілі вихідні мамина яскрава усмішка не сходила з обличчя, а блискітки в очах не тьмяніли, то буде найкращим твоїм подарунком. І більшого тобі не треба.

Але коли ви повертаєтеся в гуртожиток, вахтерка кличе вас до себе. Вона витягує з-під свого столу велику коробку в подарунковій обгортці й дає тобі.

- Якась пані передала, - пояснює вона.

Розгорнувши, ти бачиш, що то та сама велика лялька, про яку ти мріяла. Її личко дуже схоже на личко тої, яку ти подарувала бідній дівчинці. І ти добре знаєш, Чия то була ідея прислати тобі цей подарунок.

...Коли в тебе вже є свої діти, які живуть у щасливій, повноцінній сім'ї, ти дуже ретельно слідкуєш, аби вони могли отримати те, що отримала колись ти малою.

Віру в диво. Безкорисну жертовність. І розуміння справжньої суті Різдва.

Твоя велика лялька, тепер уже стара й пошарпана, належить уже твоїй донечці. І ти не забула всіх різдвяних історій, які розповідала мама. Ти вкладаєш дітей спати, береш на руки стару іграшку і розповідаєш-розповідаєш...

Ну а ще ви до сих пір обмінюєтеся з Ісусом подарунками в честь Його дня народження. Магія свята не зникає з віком...

Надійка Гербіш

РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК

Чимало клопоту мали батьки зі своєю Стефкою. І борщик їй не смакував, і суконка не така, як в других, і в хаті не так прибрано, як у людей. На все нарікала та була невдоволена. А батьки були небагаті. Жили в місті, мешкали в сутеринах і гірко працювали на кусник хліба. Батько в броварі носив бочілки, а мати прала білизну по домах. Важка була праця, а й її не все можна було дістати, і доводилося бідувати. А Стефка тоді ще більше була нестерпна. Злостилася, докоряла родичам, чому Галька, Оксанка, Марійка та інші дівчата мають все новенькі суконки, мають доволі що їсти та забавитись гарненько, а в них все біда й біда. Усім людям заздрила.

Та на це не було ради. Коли піросла, то покинула родичів і знайшла собі службу покоївки в одних заможних добродіїв. І було там Стефці дуже добре. Робота неважка, а до кухні була

там ще інша служниця, Наталка. Хлібодавці були добрі, набожні, давали доволі часу піти до церкви, відпочити, кожного місяця точно виплачували платню й злого слова ніколи не сказали. А сама добродійка обох їх навіть любила. Щороку на Різдво, на св. Миколая, або при іншій нагоді купувала їм ще й гарненькі даруночки.

Та одного року на Різдво добродійка прибрала маленьку ялинку та купила дівчатам даруночки, але дуже скромненькі. По парі тепленьких зимових панчішок. Цього Стефка не сподівалася. Вона надіялася, що пані купить їй нову суконку або якісь мешти, або хоч модний капелюшок. Аж тут всього-на-всього пара панчішок! "Чи я б собі сама таких панчішок не купила? Чи не сором для такої великої пані такий даруночок давати? Стільки ж багатства має, могла б щось краще купити!" -нарікала перед Наталкою. - Роззлюстилася з жалю, схопила панчішки в жменю та кинула під кухню.

Наталка так не зробила. Вона знала, що тепер усім скрутно. Була задоволена, що хоч панчішки буде мати та не змерзне в ноги. Таки зараз сіла на стільчику та почала надягати їх на ногу, щоб, зібраврись, піти до церкви. Та заледве вложила одну ногу в черевик, як її задавило щось. Скинула назад нову панчішку вивернула її, аж там гроші, паперові, цілкові. Заглянула в другу панчішку, й там троші. З радості аж сплеснула в долоні та побігла до пані, дякувати за таку милу й цінну несподіванку.

Стефка мерщій кинулася до кухні. Відчинила дверцята, але там з її панчишок з грішми залишився тільки попелок. Заломила руками та заридала гірко.

На це вбігла пані, а довідавшись про все, сказала до Стефки: "Видиш, Стефко, як ти себе сама покарала! Я тобі дала такий гарний даруночок, а ти йогочзничила. Ти завжди невдоволена, все нарікаєш, заздриш іншим. Зате тобі ніколи не буде добре. Я цього року великих даруночків не купувала, бо хотіла, щоб грішми ви допомогли своїм бідним батькам. Але ти, вкинувши мій даруночок під кухню, дуже мене цим образила. З кінцем місяця шукай собі іншого місця, бо я прийму собі таку, що навіть самими панчішками буде тішитися та буде вдоволена, що в мене має працю.

Гірко пожалувала Схефка за свій учинок. Так хоч втратила вигідне місце, зате мала добру науку, що треба й малим вдоволитися, не нарікати і не заздрити іншим.

МОРОЗКОВІ ВІЗЕРУНКИ

Один маленький хлопчик, якого звали Остап, найбільше з усіх пір року любив зиму.

Остапові страшенно подобалося ліпити замки зі снігу та піску. А оскільки піску біля їхнього дому не було, а на море вони їздили всього один раз за все його життя, то єдина надія залишалася на сніг. А ще хлопчик любив співати, так, щоби усією родиною, їхнім маленьким хором. Ну або коли чужі люди в картатому дивному вбранні – вони називалися вертепом - приходили до них додому увечері й співали разом із ними. Слова тих пісень – а їх мама називала колядками, знали всі без винятку.

І вбирати прикрасами дерева хлопчик любив – особливо ялинки. Йому дуже подобалося розгортати подарунки в кольоровому папері, коли всі – матуся, татко, старша сестричка Даринка й бабуса - їх розгортали одночасно. А пшенична каша з маком, медом, родзинками й шоколадом смакувала йому ліпше за всі ласощі. А цю кашу мама з бабусею і сестричкою готували чомусь тільки взимку. Аж двічі.

Зиму хлопчик любив ще й за те, що тоді було багато свят – і родина майже весь час проводила разом. Йому не треба було залишатися на цілий день із нянькою, яка не завжди була до нього доброю. (Інколи, коли хлопчик просив її вивести його надвір, няня говорила, що його інвалідний візочок надто важкий, а вона сьогодні погано почувається. І бідолашний хлопчик проводив мало не весь день, дивлячись у вікно. Сумне вікно. Бо там завжди було те саме брудне сусідове подвір'я, сіре небо, або й зовсім дощ. А ще гірше було сидіти вдома і споглядати гру сонячних зайчиків, колихання зелених листочків, чути звідкілясь дзвінкий радісний дитячий сміх і не мати змоги вийти туди, на волю, щоби долучитися до загальних веселощів. На щастя, у сонячні дні няня частіше почувалася добре і згоджувалася вивести його на трохи надвір).

А взимку навіть сумне сусідове подвір'я набирало казкових обрисів – усе ставало білим-білим, і м'якеньким, ніби літні хмаринки, або як солодка вата, яку татко купував Андрійкові влітку. А ще щоранку на вікнах були нові розписи Морозка – Остап знав, що Морозко – то таємничий художник, який творить свої дива тільки вночі і тільки взимку, але сам на власні очі його ніколи не бачив, навіть коли не спав: мама завжди звечора зашторювала вікна, а тишком-нишком підійти й підглянути за роботою казкового майстра хлопчик не міг – він не ходив від народження.

Проте цього року зима десь забарилася. Уже наближалось Різдво, а снігу ще не було. Морозко теж чомусь не малював дивовижних візерунків на хлопчиковому вікні. Остап дуже сумував.

Даринка, щоби якимось розрадити малого, навчила його вирізати з білосніжного паперу веселі сніжинки – такі великі, яких хлопчик насправді ніколи не бачив.

Матуся щовечора читала йому книжки про сніг, і про Різдво, і про казкових оленів із Лапландії. Вона розповідала йому історію народження Ісуса, і про те, як троє мудреців зі Сходу йшли шляхом, який вказувала їм зірка – зірку Даринка теж навчила його вирізати з кольорового паперу – і знайшли вбогі яселка, де спочивав новонароджений Цар. Матуся казала, що в них теж не було снігу, і що це добре, бо немовля би замерзло, якби випав сніг, – адже воно народилося в бідному хліві, де було холодно й сирі.

Тато приніс величезну ялинку, яка пахла справжнісіньким лісом, і поставив її в Андрійковій кімнаті. Андрійко сам її вбирав. А Даринка почепила вирізану братом різдвяну зірку на сам вершечок. Хлопчик попросив поставити ялинку так, щоби Морозко міг побачити зірку й нарешті завітав до них у гості зі своїми білосніжними фарбами.

Коли мама запитала, що діти хочуть одержати на Різдво, Андрійко відповів, що мріє про сніг. А Даринка додала, що хоче, аби Морозко нарешті розписав брату вікно – малий так його чекає!

Перед сном Даринка схилила свої колінка біля братового ліжечка і попросила в Ісуса дарунок – сніг і візерунки.

Наступного дня хлопчик прокинувся чомусь таким радісним-радісним. А коли виглянув у вікно, ледь повірив побаченому: там була справжнісінька зима! Татко посадив хлопчика у візочок і підвіз його до вікна. Андрійко припав чолом до скла. За ним падали великі-великі сніжинки, і так багато, що аж сіріло від них у очах. Вони не просто падали, вони танцювали, злітали вгору і знову легко опускалися вниз, вони бавилися в якусь свою гру, тішились, водили хороводи, а потім сідали на землю, на дахи сусідських хат, на гілки дерев і навіть на Андрійковий підвіконник. І так мерехтіли, виблискували! Хлопчик знав, що цієї ночі Морозко обов'язково завітає до нього в гості зі своїми завжди новими вигадками і розмалює скло чудесними різдвяними візерунками.

Хлопчик попросив маму не зашторювати цієї ночі вікно, бо він хоче побачити Морозка. Мама заперечила, що то все непотрібні витівки, і що діткам треба вночі спати, а не виглядати Морозка. Бо Морозко все одно не любить, коли дивляться йому під руки, коли він творить. І що взагалі Андрійкові треба поменше думати про всіляких там Морозків, а краще добре виспатися, щоби завтра вранці допомагати мамі лущити горіхи до куті.

Андрійко мовчки кивнув головою і сумно подивився у вікно. Йому так хотілося побачити таємничого художника!

Коли всі вже лягли спати, всюди погасло світло, Андрійко лежав на своєму ліжечку й дивився на миготливі гірлянди, якими татко прикрасив ялинку. Вони світилися дуже ніжним, тихим світлом, часом підморгували, насилаючи на малюка сон. Але йому зовсім не хотілося спати. Ну зовсім-зовсім. І дуже, дуже хотілося зустрітися з Морозком і подякувати йому за всі ті візерунки, якими він так щедро обдаровував його цих декілька зим, відколи Андрійко появився на світ.

За дверима щось тихо зашаруділо. Даринка ледь чутно, на пальчиках, прокралася до кімнати.

- Андрійку, я не розбудила тебе?

- Ні, Даринко, мені чомусь не спиться. А чого ти не спиш?

Сестричка загадково усміхнулася і присіла на краєчок Андрійкового ліжечка.

- Покажу тобі Морозка. Хочеш?

- Дуже! – відповів схвильовано Андрійко, - Але ж мама може за це насварити!

Даринка знову загадково усміхнулася, поцілувала братика в чоло, і тихесенько розсунула штори.

- Я спатиму з тобою, якщо ти не проти. Я навіть подушку принесла. А вранці, коли ми вже побачимо Морозка, я тихесенько зашторю вікно й прокрадуся до своєї кімнати. То буде нашою таємницею. Усі братики та сестрички мають мати якісь свої таємниці. – І вона взяла Андрійкову ручку й поклала в неї цукерку.

- Тримай, мені Сташко подарував сьогодні в школі, сказав, що мене любить, - вона хіхікнула, - а я принесла її тобі.

Вона прилягла біля Андрійка, гарненько вкутала його, поправила подушку й обійняла брата.

Андрійко просив її розповісти про школу, про Сташка, про вчителів, про фізкультуру, про все-все, і Даринка з радістю йому переповідала те, що бачила й чула сама. А ще вона розповідала Андрійку, що коли він виросте, то стане відомим художником, навіть відомішим за Морозка, і теж даруватиме діткам радість. А вона, тобто Даринка, влаштовуватиме його виставки, і буде його менеджером...

Коли мама вранці зайшла до Андрійка, щоби розбудити його, вона побачила таку картину: діти лежали, обійнявшись, і солодко посапували. На підлозі валялась обгортка від цукерки, штори були розсунуті, а на склі виблискували чарівні візерунки – подарунок Морозка.

ЗАРАДИ ЛЮБОВІ ДО ХРИСТА

Дапоццо провів вісім років у німецькому концентраційному таборі. Ось як розповідає він про жахливі 1937-1945 роки.

Будучи досить міцної статури, я важив тоді сорок п'ять кілограмів. На всьому тілі у мене рясніли смуги від ударів. Моя права рука була зламана, і вже більше ніколи я не володів нею досконало.

У надвечір'я Христового Різдва 1943 року мене викликали до коменданта. Я з'явився перед ним босим, із голим торсом. Комендант стояв біля стола з розкішними наїдками. Я, що вмирав від голоду, мусив споглядати цю королівську вечерю. Шаленими зусиллями я переборював спокусу зненавидіти коменданта.

Наприкінці вечері ад'ютант приніс каву і маленькі тістечка. Здавалося, коменданту цей делікатес був добре відомий. Глянувши на мене, він сказав:

- Дапоццо, ваша дружина - чудова господиня!

Я не зрозумів натяку. Комендант пояснив:

- Упродовж усіх цих років ваша дружина присилає для вас тістечка, які завжди мені надзвичайно смакують.

Спокуса ненависті в цю мить була особливо настирливою. Моя дружина і четверо дітей відмовлялися від свого мізерного раціону муки, масла і цукру, щоби спекти для мене тістечка: А цей чоловік пожирав їх! Я попросив дозволити мені хоч понюхати печиво, щоб згадати запах дому.

Проте комендант відмовив і вигукнув:

- Raus! Геть!

Після війни я натрапив на слід цього коменданта, який змінив прізвище і намагався жити ніким не помічений. У 1953 році я з одним моїм товаришем завітав до нього. Він не впізнав мене, я відрекомендувався:

- Я номер 17531. Пригадуєте Різдво 1943 року?

Комендант зіщулився від страху.

- Ви прийшли, щоб помститися? - запитав він глухим голосом.

Замість відповіді я розгорнув великий пакунок, у якому було повно цих чудових тістечок. Я попросив дружину колишнього коменданта зварити каву. Потім ми їли тістечка і пили каву

Ми дивилися одне на одного. Із слізьми на очах комендант запитав:

- Але чому ви простили мені?

Я відповів:

- Заради любові до Христа.

(Зі збірки П'єр Лефевр, Бруно Перрине Незвичайні історії: Смішні, а також такі, що спонукають до роздумів.

Львів: Свічадо, 2002)

РІЗДВЯНЕ ПРОЩЕННЯ

(Історія Макса Еллербуша)

Це сталося у п'ятницю, був страшенно метушливий день, за шість днів - Різдво, йшов 1958 рік. Я був у електроремонтній майстерні. Багато працював, щоб провести святкові дні у спокої разом з моєю родиною Раптом задзвонив телефон, і голос на другому кінці дроту повідомив, що на мого п'ятирічного сина Крейга наїхала машина. Навколо нього товпилися люди, та коли я з'явився, вони розступилися. Крейг лежав посередині вулиці, його біляве з кучерями волосся було розтріпане.

Того самого дня після обіду він помер у лікарні. Це сталося на роздоріжжі біля школи. Машина вискочила так несподівано, що ніхто не помітив її. Один із школярів ще закричав, замахав рукою і відстрибнув, щоб врятувати власне життя. Машина жодного разу не засигналила.

Моя дружина Граці і я їхали з лікарні по-різдвяному освіченими вулицями. Ми ніяк не могли збагнути, що трапилось. Так тривало аж до вечора. Я проходив біля порожнього ліжка і лиш тоді усвідомив, що сталося. І я заплакав не тільки через опустіле ліжечко, а й через самотність і безглуздя життя взагалі.

Із наших чотирьох дітей саме Крейг найчастіше допомагав нам справлятися з турботами нашого життя. Немовляв він так радісно усміхався світові, що люди часто зупинялися коло його візочка. Коли ми до когось приходили в гості, то трирічний Крейг говорив до господині дому: "У Вас надзвичайно гарний будинок!" Коли йому щось дарували, був зворушений до сліз і віддавав це першій-ліпшій дитині, котра йому позаздрила.

"Якщо така дитина мала вмерти - думав я вночі, перевертаючись в ліжку з боку на бік - якщо таке життя може згаснути за одну мить, тоді воно саме по собі не має сенсу, а віра в Бога -

це самообман". Вранці моя безнадія і безпорадність вилились у сліпу ненависть до людини, яка нам заподіяла стільки лиха! А тим часом поліція затримала її в Теннессі. Це був п'ятнадцятирічний Георг Вільямс. Поліції вже було відомо, що він походив з поганої сім'ї. Його мати працювала вночі, а вдень відсипалася. В цю п'ятницю він прогуляв уроки і, коли мати спала, забрав ключ від машини, і на повній швидкості мчав вниз вулицею. Здавалося, весь мій гнів зосередився на імені - Георг Вільямс. Я зателефонував до нашого адвоката і попросив його якнайсуворіше поставитися до обвинувачення Вільямса. "Постарайтесь, щоб його справу розглядали як дорослого. Суд для підлітків недостатньо строгий!" Таким був мій душевний стан, доки не трапилося щось таке, що цілковито змінило моє життя. Я не можу цього пояснити, можу лише описати. Пізно вночі з суботи на неділю я ходив з кутка в куток, міцно обхопивши руками голову. Я почував себе кепсько, був страшенно втомлений, у голові паморочилось. "Боже - молився я - поясни мені, чому так мало статися!"

І саме в ту мить, між попереднім і наступним кроком перемінилося моє життя.

В цю світлу хвилину мені раптом стало зрозуміло, що це життя має єдину і просту мету. Воно подібне до навчального року, і в цьому класі ми зобов'язані вивчити лише одне завдання - любов.

"О, Крейг - промовив я вголос - маленький Крейг, за п'ять коротких років свого життя ти багато навчився. Як швидко робив ти успіхи, як швидко тебе перевели в інший клас!"

Граці сиділа, випроставшись у ліжку, коли я відчинив двері у спальню. Вона не читала, вона нічого не робила. Лише дивилася просто поперед себе, і так ще з п'ятниці від того злочасного пообіддя.

Я взяв її за руку і намагався сказати, що світом не може заволодіти сліпий випадок, що життя має сенс, що терпіння на цій землі не є кінцем, а веде до щастя, далеко за межі наших найвідчайдушніших сподівань.

- Сьогодні ввечері - сказав я їй Крейг нас більше не потребує. Але хтось інший потребує нас - Георг Вільямс. Адже - це Різдво. В тюрмі для підлітків для нього не знайдеться різдвяного подарунку, якщо ми йому щось не пошлемо.

Граці слухала спокійно і непорушно, апатично втупившись в мене. Раптом вона розридалася.

- Так - сказала вона - ти маєш рацію. Від смерті Крейга це перше правильне рішення!

Воно дійсно було правильним. Виявилось, що Георг був розумним, самотнім, збитим з пантелику хлопцем, йому так само був потрібний батько, як мені син. Він отримав свій різдвяний подарунок, а його мати отримала коробку зі смачним різдвяним печивом, яке напекла Граці. Ми подали клопотання про його звільнення.

Через декілька днів його звільнили і наша хата стала його другою домівкою.

Тепер після уроків він працює зі мною в електромайстерні, під час зустрічей ми сідаємо разом за стіл. Він став добрим старшим братом для Діани, Міхаєли і Рути Кароль.

(Зі збірки: П'єр Лефевр Вчитися з життя. - Львів: Свічадо, 1999)

ЖЕБРАЧКА НА РІЗДВО

Настя вважала себе зразковою християнкою: щонеділі ходила до церкви та виконувала заповіді, «ангажувалася» (що з католицького сленгу перекладається, як «брала активну участь») у житті парафії та співала в хорі. З людьми намагалася не сваритися (коли хтось критикував, тримала дулю в кишені, а обличчя висловлювало лише повагу) та завжди приходила на допомогу потребуючим (зайвий добрий вчинок нікому не завадить). В Адвент навіть не їла солодкого і ходила на Рорати.

Аби піднести свій духовний рівень, вирішила перед Різдвом зробити вчинки милосердя. Своїх грошей не вистачало, тому запропонувала у спільноті скинутись на подарунки для дітей-сиріт або на різдвяну вечерю для жебраків. Спільнота ніяк не могла визначитися, що обрати, отож, взяли за дві справи одразу.

Щодо подарунків дітям – все вирішили швидко (іграшки, розмальовки, фломастери), а про вечерю треба було подумати (які страви готувати, кому подавати, де все організувати).

— Що будемо готувати на вечерю? — запитала Вірка (вискочка, яка робила вигляд, що «ангажується» ще більше) і запропонувала своє меню: кутя, вареники з капустою, оселедець під шубою та рибний суп. — Ні, на різдвяній вечері не можна подавати страви з майонезом – піст, – обурилася Настя і подумала: «Це була моя ідея на славу Божу, а вона тут розкомандувалася», – Крім того, вареники краще робити з вишнями.

— Немає заборони на майонез, це лише традиція, а вареники з капустою ситніші.

— Ти просто ще недозріла у вірі, – виклала свій найвагоміший аргумент Настя, але, щоб не продовжувати суперечку, запропонувала компроміс: два види вареників та рибу з овочами.

Підготовка тривала. Усі отримували задоволення від того, що роблять добру справу, у спільноті панував різдвяний настрій. І все було б бути чудово, якби не «шеф-диктатор».

Вона раптом зрозуміла, що сама була жебрачкою

У сирітський будинок Настя не поїхала, бо на роботі треба було терміново здати звіт. А на різдвяне частвування для жебраків прийшла, коли свято закінчилося і всі вже мили посуд.

Спільнота була задоволена і окрилена зробленою справою. Усі жартували та згадували подію.

«Я все придумала, перемила гору посуду, завдяки мені порадували дітей та нагодували бідних. А вся слава їм. А я що – прибиральниця?» – думала дівчина.

Мало того, Вірку всі хвалили за те, що навчила гостей співати у два голоси колядку «У Вифлеємі весела новина». «Теж мені зірка жебраків!», – злилася Настя.

— Можна взяти ще вареників з собою, – запитала якась бабуся, що раптом з'явилася у дверях, – і салату в торбу? А, може, ще й кутя лишилася?

— Ну не знаю... Вже нічого немає. Хіба що супу трохи.

— Спаси Господи. Най тебе Пречиста оберігає і най щастя тобі буде. — Дякую, - сказала Настя.

Вона раптом зрозуміла, що сама була жебрачкою і щойно отримала милостиню.

Юлія Завадська

СВЯТА НІЧ

Коли мені було п'ять років, мене спіткало дуже велике горе. Сильнішого я, здається, не знала з тих пір. Померла моя бабуся. До самої своєї смерті вона проводила свої дні, сидючи в своїй кімнаті, на кутовому дивані, і розповідала нам казки.

Бабуся сиділа та розказувала - з ранку до вечора - а ми, діти, тихо сиділи біля неї і слухали. Чудове це було життя! Ніяким іншим дітям не жилося так, як нам.

Мало що збереглось у мене в пам'яті про мою бабуся. Пам'ятаю, що в неї було красиве, біле, мов сніг, волосся, що вона ходила, зовсім згорбившись, і постійно в'язала панчохи.

Ще пам'ятаю, що, закінчивши розповідати яку-небудь казку, вона звичайно клала мені на голову руку і говорила:

- І все це така ж правда, як те, що ми зараз бачимо один одного.

Пам'ятаю я й те, що вона вміла співати чудові пісні, та співала вона їх не часто. В одній із цих пісень йшлося про лицаря і про морську царівну, і в неї був приспів: "Вітер холодний, холодний над морем подув".

Пам'ятаю ще маленьку молитву і псалом, яких вона мене навчила.

Про всі казки, котрі вона мені розповідала, у мене залишився лише блідий, смутний спогад. Тільки одну з них я пам'ятаю так добре, що могла б її переказати. Це маленька легенда про Христове Різдво.

Ось майже все, що я можу пригадати про свою бабуся, крім того, що я пам'ятаю краще всього, - відчуття великої втрати, коли вона покинула нас.

Я пам'ятаю той ранок, коли диван в кутку виявився порожнім і було неможливо представити, коли ж кінчиться цей день. Цього я не забуду ніколи.

І пам'ятаю я, як нас, дітей, підвели до покійної, щоб ми попрощалися з нею і поцілували її руку. Ми боялися цілувати небіжку, але хтось сказав нам, адже що це останній раз, коли ми можемо подякувати бабусі за всі радощі, які вона нам доставляла.

І я пам'ятаю, як казки і пісні разом з бабусею виїхали з нашого двору, укладені в довгий, чорний ящик, і ніколи більше вони не поверталися.

Щось пішло тоді з життя. Неначе назавжди замкнули двері в широкий, прекрасний, чарівний світ, в якому ми раніше вільно мандрували. І нікого не знайшлося, хто зумів би відімкнути ці двері.

Ми поступово навчилися грати в ляльки та іграшки і жити так, як всі інші діти, і могло вже здаватися, що ми більше не сумуємо за бабусею та про неї не згадуємо.

Але навіть і в цю хвилину, через сорок років, коли я сиджу і згадую легенди про Христа, котрі я чула на Сході, в моїй пам'яті постає оповідь про Різдво Христове, про яке любила розповідати бабуся. І мені хочеться самій його розповісти та включити в мою збірку.

Це було в Різдвяний святвечір, коли всі поїхали до церкви, окрім мене та бабусі. Ми були, здається, одні у всьому домі. Нас не взяли, тому що одна з нас була дуже мала, інша дуже стара. І обидві ми бідкались через те, що не можемо побувати на урочистій Службі і побачити сяйва різдвяних свічок.

І коли ми сиділи у своїй самотності, бабуся почала розповідати.

- Колись давно один чоловік, - сказала вона, - в темну ніч вийшов на вулицю, щоб роздобути вогню. Він переходив від хати до хати, стукаючи. - Допоможіть мені, добрі люди! - говорив він. - Моя дружина тільки що народила дитину, і мені треба розвести вогонь, щоб зігріти її та немовля.

Проте ніч виявилась глибокою, і всі люди спали. Ніхто не відгукувався на його прохання.

Чоловік йшов все далі і далі. Нарешті, він запримітив удалині мерехтливе полум'я. Він попрямував у той бік і побачив, що вогонь був розведений просто неба. Численні білі вівці спали навколо багаття, а старий пастух сидів і стеріг своє стадо.

Коли чоловік, який шукав вогню, підійшов до овець, він побачив, що у ногах пастуха лежать і сплять три собаки. При його наближенні всі три прокинулися та відкрили свої широкі пащі, немовби збираючись загавкати, але не видали жодного звуку. Він бачив, як шерсть піднялась сторч у них на спині, як їх гострі білі зуби сліпуче заблискали у світлі багаття, і як всі вони кинулися на нього. Він відчув, що одна схопила його за ногу, друга - за руку, третя вчепилася йому за горло. Але щелепи і зуби не підкорялися собакам, і, не заподіявши йому ані найменшої шкоди, вони відійшли бік.

Він хотів йти тепер далі. Але вівці лежали так тісно один біля одного, спина до спини, що він не міг між ними пробратися. Тоді він по їх спинах пішов вперед, до багаття. І жодна вівця не прокинулася та не зарухалась..

Дотепер бабуся вела розповідь не зупиняючись, але тут я не могла втриматися, щоб її не перебити.

- Чому ж, бабусю, вони продовжували спокійно лежати? Адже вони такі полохливі? - запитала я.

- Це ти скоро дізнаєшся, - сказала бабуся і продовжувала своє оповідання. Коли чоловік підійшов достатньо близько до вогню, пастух підняв голову. Це був похмурий старець, грубий і до всіх непривітний. І, коли він побачив, що до нього наближається незнайомиць, схопив довгу, загострену палицю, з котрою ходив завжди за стадом, і кинув у нього. І палиця зі свистом полетіла прямо в незнайомця, але, не вдаривши його, відхилилась убік і пролетіла мимо, на інший кінець поля.

Коли бабуся дійшла до цього місця, я знову перервала її. - Чому ж палиця в нього не вцілила?

Але бабуся нічого мені не відповіла і продовжувала далі свою розповідь:

- Той чоловік підійшов тоді до пастуха, сказавши йому: "Друже, допоможи мені, дай мені вогню! Моя дружина тільки що народила дитину, і мені треба розвести вогонь, щоб зігріти її разом з немовлям!"

Дід вважав за краще відповісти відмовою, однак коли він згадав що пси не змогли того чоловіка вкусити, вівці від нього не розбіглися, і палиця його не зачепила, йому стало ніяково і він не посмів відмовити йому у проханні.

- Бери скільки тобі потрібно! - сказав пастух.

Але багаття майже догоріло і не залишалося більше жодного поліна, жодного сучка, лежала тільки велика купа жару; у незнайомця ж не було ні лопати, ні совка, якими він міг би набрати собі червоних вуглинок.

Побачивши це, пастух повторив:

- Бери скільки тобі треба! - і подумки радів, що він не може понести зі собою вогню.

Але той нахилився, вибрав вугілля з попелу голіруч, поклавши його в полу свого одягу. І воно не обпалило йому рук, коли він до нього доторкнувся, і не пропало його одягу; він поніс ті жарини, немов би це були яблука або горіхи.

Тут я втретє перебила розповідачку:

- Бабусю, чому вуглинка його не обпалили?

- Дізнаєшся потім, - сказала бабуся, ставши розповідати далі.

- Коли злий і сердитий пастух побачив усе це, він дуже здивувався: "Що це за ніч, в яку собаки не кусають, вівці не лякаються, палиця не вбиває і вогонь не палить?"- Він зупинив незнайомця і запитав його:

- Що це за ніч така? І чому всі тварини та речі такі милостиві до тебе?

- Я не можу тобі цього пояснити, раз ти сам цього не бачиш! - відповів незнайомец і пішов своєю дорогою, щоб скоріше розвести вогонь і зігріти свою дружину й немовля..

Пастух вирішив не втрачати цю людину з виду, поки йому не стане ясно, що все це означає. Він устав і пішов стежити за ним до самого його житла. І пастух побачив, що в незнайомця немає навіть хатини для житла, що його дружина його та новонароджене немовля лежать у гірській печері, де немає нічого, окрім голих, холодних кам'яних стін.

Пастух подумав, що бідне безневинне немовля може на смерть замерзнути в цій печері, і, хоча він був суворою людиною, він зворушився до глибини душі, і вирішив допомогти малятку. Знявши з плечей свою торбинку, він вийняв звідти м'яку білу овечу шкіру і віддав її незнайомцю, щоб той поклав на неї немовля.

І в ту саму мить, коли виявилось, що й він теж може бути милосердним, очі його

розплющилися, і він побачив те, чого раніше не міг бачити, і почув те, чого раніше не міг чути.

Він побачив, що навколо нього стоять щільним кільцем ангелики зі срібними крильцями. І кожний з них тримає в руках арфу, і всі вони співають гучними голосами про те, що в цю ніч народився Спаситель, який відкупить світ від гріха.

Тоді пастух зрозумів, чому все в природі так раділо в цю ніч, і ніхто не міг заподіяти зла батькові дитини.

Озирнувшись, пастух побачив, що ангели були всюди. Вони сиділи в печері, спускалися з гори і літали в піднебессі; вони йшли по дорозі величезною юрмою і, коли проходили мимо, зупинялися та задивлялись на немовля. І всюди панували тріумфування, радість, спів і веселість ...

Усе це пастух побачив серед нічної тьми, в якій раніше нічого не міг розгледіти. І він, зрадівши, що очі його розплющилися, впав навколішки і став дякувати Господу.

При цих словах бабуся зітхнула й сказала:

- Але те, що бачив пастух, ми теж могли б побачити, тому що ангели літають у піднебессі кожну Різдвяну ніч. Якби ми тільки вміли дивитися.

І, поклавши мені руку на голову, бабуся додала:

Запам'ятай це, тому що це така ж правда, як те, що ми бачимо один одного. Справа не у свічках і лампадах, не в сонці і місяці, а в тому, щоб мати очі, які могли б бачити Всевишнього!

Сельма Лагерлеф. "Легенди про Христа"

Переклад з російської Миколи Микосовського

<http://molytva.at.ua/>